

șeste un crochiu de virtuozitate, jucînd cu o mare mobilitate deruta personajului. Atît de expresiv îi este jocul, într-o apariție de plan secund, încît, privindu-l, mi l-am evocat, sentimental, pe Ion Manu. Un bun interpret este și Petre Dinuliu, care atribuie personajului său comicul jalnic al situației; păcat că acest actor nu este distribuit pe măsura talentului său. Marta Savciuc, actriță cu temperament scenic apreciat, conferă mamei ingustimea sufletească a femeii ce-și clădește lărima de fericire pe tristețea celorlalți. Julieta Strimbeanu reușește o performanță de compoziție în rolul Bunicii, apariția actriței colorînd, ca totdeauna, atmosfera cadrului. Petre Dumitrescu, Dem Niculescu, Adrian Vișan aduc în spectacol nota bună a integrării.

În decorul lui Constantin Russu, sever și propice desfășurării unui proces scenic, s-a desăvîrșit o reprezentație care, prin tensiunea ei înalt umană, își împlinește misiunea de educație artistică și civică, înscriindu-se în preocupările teatrului și piteștean de a aborda un repertoriu cît mai divers și de certă calitate.

Ionuț Niculescu

TEATRUL DE STAT DIN ORADEA

— secția maghiară

UN LEAGĂN PE CER

de Sütő Andras,

dramatizare de

Szabó József

An de an iau naștere, ba uneori chiar cuceresc și un răsunător succes, dramatizări de romane, și — datorită nemaiapomenirii creșteri a interesului pentru non-ficțiune, pentru literatura faptelor — dramele-document, dramele-reportaj și dramele-dispută. Secția maghiară a Teatrului din Oradea și regizorul Szabó József țin pasul cu acest fenomen mondial, transformînd în operă scenică un roman-jurnal, zămislit, la rîndul său, în zona dintre reportajul sociografic și eseu. Mai precis, inițiativa a luat naștere datorită succesului considerabil pe care l-a raportat jurnalul scriitoricesc al lui Sütő Andras (carte cunoscută și cititorilor români, sub titlul *Un leagăn pe cer*).

Traieticul romanului-jurnal spre scena orădeană a fost înlesnit și de reputația cucerită de autor în genul dramatic (spectacolele cu piesele de mare valoare *Floriile unui geambaș* și *O stea pe rug*), dar, ce-i drept, odată ajunsă la scenă, opera face față din plin cerințelor publicului de teatru (și datorită regizorului-adaptator). Trebuie să menționăm, pentru exactitatea faptelor, că, în prealabil, artiștii amatori de la Casa de Cultură din Arad jucaseră și ei, cu succes, *Un leagăn pe cer* (în adaptarea și regia lui Znorovszky Attila). Formula scrierii originale — jurnal — l-a determinat pe Szabó József să orînduiască cît se poate de firesc, într-un cadru epic, policromul material scriitoricesc al cărții lui Sütő, material în care latura veridică a reportajului sociografic — portretizarea unor oameni reali și trasarea unor destine reale — se împlineste prin tonul confesiunii, adoptat în prezentarea faptelor și a evenimentelor. În rolul scriitorului-narator, Czikieli László transmite, cu înădăncă descendența emoției proprii, confesiunea lui Sütő despre trecutul și prezentul pămîntului natal, evocarea personajelor aduse din filele jurnalului, țărani maghiari și români din Căməraș. În spectacolul orădean, cele mai multe aplauze la scenă deschisă le-au cucerit tocmai aceste părți narrative străbătute de emoție lirică, episoade în care expunerea faptelor de ordin sociografic și istoric este propulsată și împlinită în acțiuni dramatice prin mici, dar repetate explozii. Trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat al Cămərașului — comună „din mijlocul regiunii deluroase a Transilvaniei, denumită Cimpie,

Data premierei: 25 aprilie 1975.

Regia: SZABÓ JÓZSEF. Scenografia: BIRÓ I. GEZA.

Distribuția: CZIKELI LÁSZLÓ (Scriitorul); F. BATHÓ IDA (Mama); SZABÓ LAJOS (Tatăl); HAJDU GEZA (Joska); CSEKE SÁNDOR (Gergely); MISKE LÁSZLÓ (Ferenc); BORSOS BARNA (Janos); VÁNDOR ANDRAS (Bunicul); ZALÁNYI GYULA (Preotul); BELENYI FERENC (Presbiterul); MOGYOROSSY ISTVAN (Cantorul); CSIKYI IBOLYA (Nagy Rozsi); KAKUTS ÁGNES (Mama lui Nagy Rozsi); GÁBOR KATALIN (Prima femeie); KAKASSY ÁGNES (A doua femeie); GÁBOR KATI (Fata cu copilul); CS. TOTHKOVÁCS ILONKA (Mătușa); ÖSS ENIKO (Tinăra femeie); FÜLDES LASZLO (Pop Gorică); TÓTH SÁNDOR (Președintele); WELLMANN GYÖRGY (Berci); CSOMA JUDIT (Chiriana); BALLA MIKLÓS (Fütyü, țiganul); VARGA TIBOR LÁSZLÓ (Un flăcău); VERESS ÁNGÉLA (Fetița); WEISS PISTIKE (Băiețușul).

la patruzeci de kilometri de Cluj și la șaizeci de Tîrgu-Mureș, departe de pulsul „comunicației feroviare și spirituale” — n-a fost sărac în evenimente dramatice, de dimensiuni istorice sau cotidiene. Aceste evenimente, consumate în vicțile omenești și în destinul zbuciumat al generațiilor — evenimente al căror erou este întreaga mare familie a Cămărașului, alcătuită trei pătrimi din români și o pătrime din maghiari — capătă adesea, în regia lui Szabó József, densitatea baladei. Așa se întâmplă, de pildă, cu evocarea condiției femeii de odinioară, prin numeroase exemple, pentru ca, din această evocare, să crească, apoi, un încurajator și înălțător simbol — leagănul trecut de la o familie la alta (și care a inspirat titlul cărții, în versiunea românească). În alte momente, interpreții prezintă — în chip de ritual, familiar și totodată simbolic — evenimente existențiale, ciclic repetate, cum sînt nașterea și moartea (scena înmormîntării buniceului), iar acestea sugerează dinamismul organic al continuității, al vitalității, devenit și la Cămăraș, în anii socialismului, certitudinea prezentului și a viitorului. Autenticitatea faptică a cărții lui Sütő impune pe scenă și o a treia modalitate de prezentare: cea a „clipelor de viață”, în care se integrează excelent portretul Mamei, desenat în linii tandre — ea fiind muza inspiratoare a romanului-jurnal; într-o bună zi, ea i-a spus fiului-scriitor: „Ai putea să scrii și despre noi vreo carte... una adevărată”. Acestui portret, Bathó Ida îi adaugă fine nuanțe lirice. Și mai bine se încrustează aici interesanta personalitate a Tatălui, neastîmpăratul meșter-bun-la-toate din sat, figură bine cunoscută din nuvelele lui Sütő — rol de compoziție în care Szabó Lajos își poate desfășura optim capacitatea de portretizare scenică. Se rețin și alte personaje, extrem de vii, ale

„Un leagăn pe cer” — portretizarea unor oameni reali și trasarea unor destine reale

Cămărașului de azi: Gergely-baci pomicul-torul (Gseke Sándor) și figura captivantă, colorată a lui Ferenc, fondatorul cooperativei de producție, în excelența interpretare a lui Miske László. Umorul lui Sütő, acest minunat har al autorului, care impregnează cartea, filă cu filă, rămîne și în adaptarea ei scenică un plăcut și atractiv adaos, un condiment dozat conform unei fine măsuri scriitoricești, întru încununarea relatării faptelor, a comunicării ideilor și a meditației lirice.

Kocsir Marika

ALTE PREMIERE

TEATRUL „C. I. NOTTARA”

BARBARI

de Maxim Gorki

Cu spectacolul lui Alexa Visarion, *Barbarii*, încerc un sentiment întrucitva asemănător celui încercat la *Hedda Gabler* al Cătălinei Buzoianu: dificultatea exegezei critice. Fiindcă ambele, montări dificile, serioase, de

anvergură intelectuală și de răspundere profesională, lucrate pe scene importante și cu distribuții ce angajează capete de afiș, sînt ceea ce numim, îndeobște, „realizări ale stagiunii”, spectacole de succes și de durată și, totuși, deopotrivă lipsite de radiația evenimentului artistic așteptat, deopotrivă păgubite prin inexistența unei viziuni ferme, care să se modeleze scenic în actori și în relații. Am făcut această apropiere, dincolo de distanța ce separă două tinere distincte — și opuse — personalități regizorale și, evident, două prestigioase scene bucureștene, pentru a lansa o întrebare: unde se produce „punctul morii”, unde încetează comunicarea dintre tinerii regizori (cu autoritate profesio-